

POGANJAJ BÓH

ČASOPIS EVANĀELSKICH SERBOW

4. čislo

Budyšin, apryl 1955

Lětnik 5

Jutrowny čas

Chwaleny budź Bóh a Wótc našeho Knjeza Jezom Chrysta . . . (1. Pětr. 1, 3)

Jutrowny čas je za nas zbožny čas noweje nadzije, znowanarodženja.

Wo tym swědča nam japoštołjo. Z Jezusowym ćelom njeběchu jenož lubeho ćlowjeka do rowa položili, ale z nim wšě swoje zbožne nadzije. Při tym njetrjebamy jenož myslić na swětné wočakowanja, kotraž Židža rad zwjazowachu z mesiasom. Čitamy tola dosć wo tym, kak stari žadosćiwje čakachu na narodne wozrodženje swjeho hanjeného luda. Potom so skončnje před wšitkim swětom zjewi krasnosć Božeho luda. Wšitcy pohanjó budu potom jich česćić dyrbjec. Jezusowi wučobnicy wšak drje su tola hlubšo zrozumi jehó poselstwo. Ale što bě nětk ze wšěmi krasnymi slubjenjemi jich Zbožnika? Pójće sem wšitcy, kiž sće sprocnj, ja chcu was wokřewić! Wšitko je mi přepodate wot mojeho Wótcy w njebjesach. Tebi su twoje hrěchi wodate! Hdže je won, kiž je takle jim rěčal? Morwy w rowje! Won, kiž je ćlowjekow lubował, won tu wjacje njeje. K njemu nihtó wjacje hić njemože. Nikoho won wjacje njetroštjuje. Wučobnicy běchu swjeho dušowpastyrja zhubili a tohodla jich wulka zrudoba.

Tohodla pak nětk tež jich wulka zbožna radosć: Won je stanyl, won je woprawdže stanyl. Tuto poselstwo so ruče mjez nimi roznjese. Woni buchu znowanarodženi. Jich wěra do Jezusa bě so tola jako prawa wopokazala. Nětko buchu z wučobnikow japoštołjo, posljo, misionarójo, kotřiž hinak

njemožachu, hač won do swěta hić ze zbožnym předowanjom ewangelija: Won je žiwy a je naš knjez a my budžemy z nim žiwi.

Smy tež my znowanarodženi na žiwu nadziju? Tu njemožemy wo wšelkich dziwnych nadzijach ćlowjekow rěćec, kotraž su njewužitne sony, škodne utopije. Jow so jedna jeniće wo žiwu nadziju, kotraž je nam data ze stanjenjom Jezum Chrysta z morwych. Je to twój trošt we wobliču njezahojneje chorosće? Ach, ty sy drje tola bjestroštny, hdyž sy wot lěkarja zhoňil, zo tu „žaneje nadzije wjacje njeje“. Je tałe nadzija wěčného žiwjenja hojacy woli na rany, kotraž je tebi swět w swojej njeprawdosci nabil? Ach, ty maš tola jenož mysle wječjenja a čuješ so wot žiwjenja zjebany, jelizo so

ći njeporadzi zlosć ze zlosću zapiaćić, přetož tak prawu dowěru do Božeho suda na sudnym dnju tola nimaš. Ty so staraš, dželaš, twariš tu na zemi, kaž by jow mohl wěcnje wostać a tola wěš, zo tu žaneho wobstajneho městna nimamy, a tola džemy Božej wěčnosti napřećo. Won je stanyl — tehdom a je džensa ton samy hišće do wěčnosti. To njeje powěsć, kotruž možeš wěrić abo tež nic, kaž by so ći chcyło, ale to je jutrowna powěsć, kotraž sej žada našu poslušnosć. Tu njemožemy ze swojim rozumom Bože potajnstwo stawanja z rowa chcyć wuslědźić, ale tu čyrbimy ponižnje připoznać. A štož to čini, so sobu zarjaduje do wjesoleje syły, kotraž džakowna spěwa:

Jezus moja nadzija! W.

Jutrowny džiw

Stary rektor W. Ley powěda wo swojej wowce sčchowace: Wona běše chorowata a njemožeše jutrowne kemše wopytać. Za to wza sebi bibliju a spěwarske, zo by sama nutrnosć měla. (To je přikladne za každeho swěrneho křesćana, je-li woprawdže druhdy zadžewany, kemši hić!) Namaka sej jutrowne scenje z Marka na 16. stawje a přečita sej wšitke štučki tutoho stawa. Jako pak na 18. štučku přiindže, hdžež stej: „A budža-li něšto smjertneho pić, njebudže jim to škodźić!“, wiješe z hłowu a praješe, zo to je tola přewjele prajene wo wučobnikach. Hdyž ćlowjek něšto smjert-

neho a strašneho jědojtego pije, to dyrbi tola škodźić!

Mjez tym pak wolaše jeje přichodna džowka: „Wowka, džěćo dyrbi tola nětko swoje kopicowe (fenchelowe) zelo pić!“ Wowka pak myslata škleńcu zaměni a da jednolětnemu džěsću město strowego, dobrego zela lžicu atronina belladonna, čisty jěd wjelčeje wišnje (Tollkirsche). „Wowka, wowka! O moj Božo a Zbožniko!“, zawoła mać, jako zmylk pytny. Jako pak wowka zapřimny, što bě so stalo, praješe: „Won je woprawdže stanyl! Što sym runje čitala? A budža-li něšto smjertneho pić, njebudže jim to škodźić!“ Potom džěše do pincy, zo by w nutrnej horcej modlitwje Knjeza dopominała na jeho słowo. Džěćo dosta widlišća (Krampf). Wowka pak je twjerdže a wje-

Hrono na měsac apryl 1955:

We nim bydlj wšitka poľnosć Bójstwa ćelnje

Kol. 2, 9

sele wěřila, zo Knjezowe slowo džensa hišće plaći. A Knjez je wowcyny strašny zmylk zaso wurunal. Mały holc njeje wumřel. Rektor Ley sam běše tuton holc, kiž je jako stary muž to napisał a moc žiweho Chrystusa wobswědčil: „Jezus je živy! Jezus dobywa! Jezus kraluje!“

Podobne je wulki misionar Ludwig Nommensen mjez čiwimi na Borneo nazhonil. Pohanski kuzlar běše jemu smjertny jěd do wobjeda dal. Misionar jědžeše, jeho psyk tež něšto dosta. Zwěrjo hnydom

wumrje; Nommensen pak ničo nješkodžeše. Kuzlar wot daloka na njeju hladaše. Won bě nastrožený, zo misionar strowy a žiwy wosta! To so po wužiwanju tutoho jěda hišće ženje stało njebě! Pozdžišo Nommensen swój njeskutk wuzna a bu křesćan a pozdžišo misionarowy towarš. Lěta po tym chcychu družu jeho hišće raz na samsne wašnje zajědojčić — zaso bjez wuspěcha! Misionarej běchu to „znamjenja, kiž wěrjacych přewodžeja“. (Markus 16. 17 sc.)

La.

Moje pućowanje do Jeruzalema

Farar Wjencko-Dešnjanski

Prispomnjenje redakcije: Před lětom započachmy ze zajimawej rozprawu njeboh fararja Wjencki wo jeho pućowanju do Jeruzalema. Wěsće su naši lubi čitarjo dawno hižo čakali na dalše pokročowanja, ale wšelkich techniskich přičin dla dyrbjachmy wam tak dolho čakać čać. Nětko pak

chcemy so zaso na pućowanje do lubeho Jeruzalema podać a chcemy z nutrosću wšitke te městna wopytać, hdžež je naš Knjez tež pochodził. Tuchwilu wšak hišće tak daloko njejsmy. W oktobrskim čisle běchmy hač do přistawa Port Said přišli. Džens chcemy so po měsće Port Said rozhladować.

IV.

Rozhladowanje po Port Said

Jow zetkaš so přeni raz z rańšej zemju. Lědma běchmy na brjoh stupili, wobda nas cyła kopca ludźi, kotřiž chcychu nas po měsće wozyć abo nam něšto předać. Ale što bě to do ludźi: hinaša řeč, hinaša drasta, hinaše wašnje. My pak wobzamknychmy, bjez wjednikow sami do města pohla-

dać, přetož či mějachu wosebje na našu mošnju wotpohlad. A što bě jow za nas wšo widžeć? Jow tež jězdzi „elektriska“, ale wosol ju čehnje (Před něhdže 50 lětami! Přisp. redakcije.) a wotročk kuri při jězdženju spokojnje swoju trubku. A tam druhi přijěcha, nic pak na konju, ale na wosle, ko-

tryž pak ma tu spěšniše nohi dyžli pola nas. Potom widžimy mać, kotraž swoje džěčo njese, nic pak na ruce abo na chribjeće, kaž pola nas, ale džěčo jěcha swojej maćeri na lěwym ramjenju, tak zo jedna nožka přědku a druha zady dele wisa, z rukomaj pak so maćerje twjerdže za hłowu džerži. Jow- njeje muž w jednej ruce 4 kokoše a poskića je ze žalostnym rjejenjom na předaň. Hdyž je jednu předał, wotrěza jej, mi a tebi ničo, hłowu, wrjesnje ju polžiwu wo zemju. Hdyž je wudychala, hrabnje ju kupc a z njej woteńdže. Tajke podawki honja so před našimaj woćomaj jedyn za druhim nimo.

W hasach při přistawje su chěže z wjele poschodami (etažami) a runaju so w tym z twarjenjemi w našich městach, ale klamy su wjele hinaše. Te nimaja na hasu won ani durjow ani woknow, ale cyle klamy su na hasu won wotewrjene a runaja so čmowym jamam, přetož swětlo može jenož z hasy nutř swěćić. Tam maju rjemjeslnicy swoju džěłarnju a z hasy možeš jim přihladować, kak tam nutřka džěłaju. Tam ma klamar swoje wěcy wukladžene, abo won zstaja je při boku na hasu. Při jednej pjekarni džěchmy nimo: nutřka w předawarni bu čěsto nawalane, z předawarnje hnydom do pjecy zasuwane a z pjecy chlěb zaso na blido při hasy zesadžany. Hdyž pak strašny kur na njeplestrowanych hasach widžiš, kotryž wětr z pusćiny pošwihuje a do klawow duje, potom drje može či chcycy po tajkim chlěbje abo tež druhich wěcach k jědzi zańć, najbóle pak drje tohodla, hdyž widžiš strašnu njerodu w předměstach Arabow. Wšitkon njerjad z domu so na hasu mjeta. Tež kozy, wowcy, swinje, kokoše běhaju po hasy. Tež přěnju karawanu ze šěsć kamelami tu widžachmy, kotraž bě z čěžkimi brěmjenjemi z pusćiny přišla. Stomy a kerki su na pol zesmalene a z tolstym prochom přikryte.

Ale to wšitko njemožeš sej změrom wobhladać, přetož přechodžujo so město zetkaš telko wobuzy kaž za čas Mojzasowych čwilow po cylej Egiptowskej. Přěnja wobuza su prošerjo. To pak njejsu jenož chudzi a bėdni ludžo, ale nimale wšitcy, muscy a žonske, džěći a dorosćeni wupřestrěwaju či ruku napřeco prošo: „Bakšiš, bakšiš!“ to rěka: daj mi něšto!

Jubilate — Kantate
Dokelž je Chrystus dobył!

Male džěci, kotrež lědma hakle běhać móžeja, a stari, kotřiž lědma hišće běhaju, lakaja hromadže z mlodymi a strowymi na móšnju milionarow, zo bychu ju wuprozdnili, přetož za milionarow maju wšitkich ewropskich, kotřiž tam přichadžeju. Ze samsnym wotpohladom čišćachu so překupcy — a to je druha wobuza — k nam, hdžežkuli sedzjachmy abo stejachmy. Wšelakore wěcy nam poskićowachu, zo bychmy jim wotkupili, a hdyž sy jim štworty džěl toho zaplaćil, štož sej pomínachu, móžeš wěsty być, zo sy přeco hišće předroho zaplaćil. Što nam wšitko njenapowědachu, zo bychmy jim něšto wotkupili! Pak nas mjenowachu „Knjez baron!“, pak chcychu našu smilnosć z tym zbudzić, hdyž nam powědachu, zo maju dvě žonje zežiwić. (Znate wšak je, zo ma muž w rańšim

kraju wjace dyžli jednu žonu.) Kak jedyn z nich spodžiwany wot nas přeć čampaše, hdyž jedyn z nas na tři knjenje, kotrež z nami sobu pućowachu, pokaza a jeho knorje mějo praješe: „To su wšitko moje žony, kotrež mam ja zežiwić.“ Wulka wobuza běchu dale škornječisćerjo, kotřiž chcychu či nastajnosći črije česać. Tež hdyž w hosćencu za blidom sedžiš, lažu pod blidom a přimaju za škornje- mi, zo so docyla dowobarać nje- možeš. Hišće horše pak su mu- chi. Tych je jich tam tak wjele, kaž sebi to pola nas nichto myslić njemože.

Tak so samo wot so rozumi, zo běchmy wšitecy spokojom, jako móžachmy ze swojej lodžu zaso na morjo jěć. Běchmy tola skoro na kóncu swójeho puća.

(Pokročowanje sěhuje)

Farar Jan Křižan-Klukšanski 75 lět

23. małego rožka 1955 woswjeći farar na wotpočinku Jan Křižan w Klukšu swoje 75. narodniny — swěrnny předar Božeho słowa, naš luby serbski procowar. W nahladnej burskej wobje so w Hodžiju narodži. Jeho bratr Korla bohužel přezahe před 31 lětami jako farar w Rakecach zemrě. Jedyn druhi z jeho bratrow je z lěkarjom.

Naš česćeny jubilar nastupi swoje duchownske zastojnstwo jako 2. čuchowny w Budestecach a bě potom někotře lěta w Kotecach. Najdlěši čas pak je jako farar w Klukšu swědomiče skutko- wal. Swoje Serbstwo je sprawnje lubował woprujo za nje čas, mocy — a pjenjezy. Trajacy pomnik pak tuteje lubosće wostanje jeho — džensa hišće wažna kniha „Ze Serbow zańdženosće“, kotraž wuńdže w nakładže serbskeho knihowneho towarstwa 1911.

Jan Křižan słuša do wulkeje lič- by tych serbskich duchownych, kotřiž jako swěrnny dušowpastyrjo swójeho luđa swoje narodne wino- watosće widžachu a je sprocniwje dopjelnjachu.

Boh Knjez chcył jemu hnadnje mytować jeho swěru.

Tež superintendent dr. theol. a phil. Korla Rězbarck w Karl-Marx-Stadt swjećeše w zašlym štwórcelěće swoje pječasydom- džesaćiny. Skoro 30 lět bydli a skutkuje zwonka Serbow — a tola

měšćanskich městnach, kotrež je- ho wosebitym duchownym a wě- domostnym darom wotpowěda- chu, najprjedy w Lipsku a pozdži- šo w Kamjenicy jako superinten- dent za wokrjes na kraju. Tež w Němcach je na serbskim polu džě- lał. Wosebje zaběrał je so na př. z Michalom Frenzelm, přelože- rjom serbskeje biblije. 1930 so wuda jeho kniha „Leben und Wirken von Michael Frenzelm“, dokladne a wědomostne džělo na zakładže wjele žorłow. Hromadže z fararjom Ernstom Moder- sohnem, kotrehož knihe so nětko přeco zaso znowa čišća a w ewan- gelskich kniharnjach předawaju, a z druhimi je tež fararjowy mo- dlerski zwjazk w Němskej založil.

Wjeselimy so, zo je našemu bra- trej Rězbarkej Boh Knjez stro- wosć a čilosć wobradžil. Zajimuje so tež hišće za naše serbske cyrk- winske žiwjenje a porjadnje „Pomhaj Boh“ čita. Redakcija tu- toho našeho serbskeho wosadnika a wšě jeho stari a mlodži přečel- jo we Lužicy strowja jeho wu- trobnje a přeja jemu dale hnadu našeho knjeza Jezow Chrysta, lu- bosće Boha a dostatk Swjateho Duha. La.

Boži dom w Slepom

Z cyrkwineho swěta

Wěra a wědomosć a kak so wobě mjez sobu matej, tak we łopjenju „Sonntag“ čítamy, to je džensa zaso z prašenjom, z kotrymž so mnohe kruhi tež w křesćanskej wosadze zaběraja. Móžno, zo naši jednoru ludžo na njo mjenje spominaja, jich druhe prašenja česnuja. Abo mamy prajić: Hišće nic? Štož so džensa hišće njestawa, može so jutře stawać. A njewustupuje wědomosć husto tak, kaž je wona to hižo husto činila, jako by wona sama na zemi byla? Njewobchadza wona z wěru husto dośe tak, jako ta scyła njeměla žaneho městna wjac na zemi? Abo jako by wěra samsna byla kaž přiwěra? Za tu wězo nihto njeje. Ale wěra, prawa, wjesola wěra? Tohodla budže wěsće na času, zo so wo tutym prašenju tež w našim „Pomhaj Boh“ slowo praji. A mamy woprawdže dośe jara wučenyh ludži, kotřiž moža nam tu něšto wosebiteho rjec. Džensa so njech tu slowa wučeneho wočišća, a prosy so jenož, zo by je sebi každy chutnje rozpominal. W přednošku je profesor Mie w Freiburgu wo Božim porjedže w přirodže řečal a tam mjez druhim prajil: Přirodospytnik ma we wěstym nastupanju pobožny čłowjek być. Přetož won ma so z česćownosću před bojskim Duchom poklonjować, kiž je w přirodže tak zjawnje spoznawać kaž duch našemu duchej přiwuzny, ale na druhej stronje tola w njesměrnej wšelakorosći toho, štož so stawa, za nas njezapřijomny. Tak bojski Duch za přirodospyt hodańčko wostawa, čěmne, njewuslědomne potajnstwo. Přirodowěda njemože Boha spoznać, dokelž je wosobinske byće ze swjeho swěta wuměnila. Ale tež duchowne wědomosće su pokrušne, tež wone k Božemu poznać njewjedu. Bychmy wěcnje w potajnosći wostawać měli, bychmy-li na swoje mocy pokazani byli. Bychmy pytajo a slědžo skončnje zadwělować dyrbjeli. njeby-li Boh sam nas pytał a njeby-li so nam w čłowjeskej wosobje zjewil, w Jesusu Khrystusu, w tutym čłowjeku, kiž je prajić mohl: Štož mje widži, ton widži Wótca. Zo je

Jezus Khrystus do našeho swěta přišoł, to je ton wulki, wozbožacy džiw, z kotrymž wšitcy ludžo, hdyž su so jim woči za to wotwriłe, po pytanju, mylenju a zadwělowanju pokoj w Eozy namakaja. Tuton džiw je wjetši a wuznamniši hač wšitke džiw, kotrejž je nowčasna přirodowěda w swojim swěće nadešla, dokelž so tu nam Boh jako wosoba jewi. Ta čěmnosć čeka. Khrystus je swětlo swěta.

Serbske kemše w Drježdžanach

Njedzelu Laetare běchu po zwučenyh wašnju w Drježdžanach zaso serbske kemše, tónkróć we wosadneje žurli swj. Marka. Naši stari swěni Drježdžanscy kemšerjo běchu so zešli, zo bychy znowa Bože slowo w mačersćinje slyšeli. Předował bě farar Wirth-Njeswačidlski. Won běše tež aparat za swětlowobrazy sobu přinjesl, zo by našim lubym Drježdžanskim Serbam serbske cyrkwyje w rjaných barbojtych swětlowobrazach pokazal, ale bohužel so žehlawka w aparacie přepali a tuž bě nimo! Nětk pak so wjeselimy na přichodne serbske kemše w juniju, zo bychmy potom po kemšach w duchu sej trochu pochodžili po serbskej domiznje.

Nowe serbske spěwarske. Husto so nas serbscy kemšerjo prašaja, hdy budu nowe ewangelske serbske spěwarske hotowe. Manuskript je hižo dawno hotowy. Džěło přihotowanja nowych serbskich spěwarskich je Klukšanski farar dokonjal. korektury je Minakalski duchowny čital. Nadžijamy so, zo budže čisć w l. 1955 možny. Tak moža potom tež Serbja swoje nowe spěwarske wužiwać, kaž nětko maju tež Němcy swoje nowe spěwarske. Serbske spěwarske z lěta 1930/31 moža so pak přeco dale a potom porjno nowym wužiwać.

Kamjena pola Radworja. Naši ewangelscy w Kamjenej su jara džakowni, zo smědža katolsku kapalku za ewangelsko-lutherske Bože služby wužiwać. Kemše w Kamjenej wotměwa duchowny z Minakala, dkelž ewangelscy z Kamieněj slušaja dušepastyrce do Minakalskeje wosady.

Hodžij. W našej chětro přeněmčenej, na mjezach Serbow ležacej wosadze zwjeselichmy so, zo dachu so zaso 3 džěci serbscy konfirměrować. Běchu tež někotre ryzy serbske paćerske hodžiny wopytowali a wšelake po serbsku wuknyli. Wobnowjenje křesćanskeho sluba so drje sta we wobłuku powšitkowneje konfirmacije — kaž drje w druhich wosadach tež — a tola wěnowaše jim farar někotre slowa w jich mačersćinje, po kotrejž tež swoju wěru wuznachu. swoje „haj, z Božej hnadu“ wuprajichu a žohnowanje Knjezowe a hrono na žiwjenje dóstachu. Tutym třom — kaž wšitkim druhim serbskim paćerskim džěćom — ma so wosebje Kilijanowe heslo přiwołać: Tež wy „zachowajće swěru swojich wotcow řeč a wěru!“ La.

Rakecy: Na serbskim cyrkwiniskim dnju začuwachmy loni w Rakečanskim B žim domje, zo su stare cyrkwinske lawki jara njepríhodne. Cyrkwinske předstejičerstwo Rakečanskeje wosady je wobzamknyło, tak borzy kaž možno nowe přijomniše zhotowić a stajić dać. Njech tola každa serbska wosada sobu z pjenježnym woporom Rakečanskej wosadze pomha!

Serbski cyrkwinski džen 1955

Swoj lětuši cyrkwinski džen chcemy 22. 5., njedzelu Exaudi, hromadže z Budyskim wokrjesnym cyrkwiniskim dnjom a powšjećenjom ponowjeneje Pětrowskeje cyrkwyje woswjećić. W přichodnym čisle chcemy wam nadrobnišo wo nim rozpisować. Džensa jenož naša wutrobna próstwa, zapisajće so do přizjewjenskich formularow a přispomniće pod 9. dypkom, zo chceće so dopoldnja na serbskim cyrkwiniskim dnju w Budyskej Michalskej cyrkwi wobdžělić.